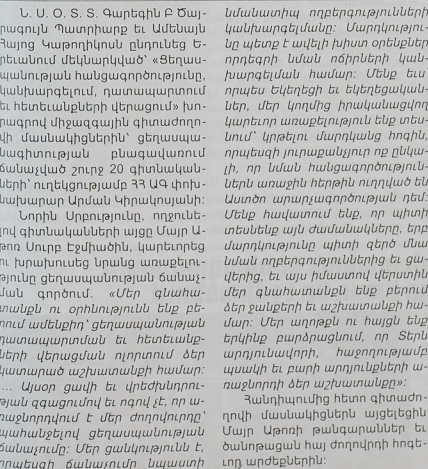

ՇՆՈՐՀԱՊԱՌ ՄԱՎՆՈՐ ԵՎ ՄՈՒՐԸ ՇՆՈՒՆՈՐ

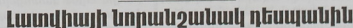
15 ղեկավարների **Միջազգային գիտաժողովի**
մասնակիցներին

Ամենայն հայոց Կաթողիկոսն ընդունեց մի խումբ բժիշկների՝ լուրեկցողայան Արա Բաբլոյանին: Երանեց հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու Ամենիկայի Արեւելյան բեմի հայ օգնության ֆուդի (ՀՕՖ) կողմից իրականացվող Լուրեկցործական ծրագրի շրջապակներում իրենց կամավոր աշակերտության են բերում հայաստանի միաբանի Լեւոնյանի շա-

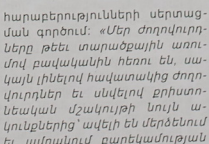
որ այս փորձի փոխանակումը
հրապարակվելու արդյունքներ
պետք է ապահովվեն թե՛ բժշկական
գիտական, թե՛ հոգևորական
զավակների համար՝ ինչպես
օգնություն տրամադրելու առա-
մով»,- նշեց Երվանդ Սրբուլյանը։

Հանդիպման ավարտին Վե-
հապետյան Հայրապետը պատա-
խանեց եկեղեցական կյանքի վե-
րաբերող՝ բժշկների հագոցին։

մեջ», - նշեց Վեհափառ Հայրապետը:

Հանդիպման ընթացքում անդրադարձ կատարվեց երկու երկրների հարաբերություններին, ինչպես նաև այն մտահոգություններին, որոնք ծառացած են ոչ միայն պետության, այլև եկեղեցու առջև:

Հանդիպման ավարտից հետո մեծարգո դեսպանն այցելեց Մայր Աթոռի թանգարաններ եւ ծանոթացավ հայ ժողովրդի հոգեւոր-մշակութային հարստությանը:

ՀԱՅՈՐԷԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ' ԷՋ 2

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ Ծայրագույն Պարտիաը եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրինութեամբ եւ հայրապետական սրբադատ կոտորակով դէկտեմբերի 10-ին Հայաստանում հիմնել եւ երկու տո՛ր՝ Կայոց եւ Տալիշի թեմերը։

Հայրապետական կոնգրակով մասնակորապէս սովով է։

«Գործողության և փառք նվաճող» խմբի անդամները Հարություն Տիրոջ, որ էր մանկահասակում զորեղության և ներքին զորության տեր, որը հղում էր պայծառացման և Մաքեդոնիայի մեր Սուրբ Եկեղեցիի՝ տերության պատվեր պապահավորության հովվության մեր ժողովրդին և առաքելությունը աստվածաճանաչության ճանաչող մասնապարհի: Մեր Եկեղեցի դարպակառույցությունն արդյունավետ էր հոգեւորականացնել հայկականակողի ծառայողության, բարեպաշտ ժողովրդի հավատարմող ընթացող, որը բերեցին և համայնքների հիմնումը, որը եղեցական-վարկային կառույցների ազդեցակ գործունեությունը:

Մայր, որ ֆայրեյն ետ երկուս
վեր ետ հաւտուր խորակաւոր աղօրթա-
վաւեր, կատարցուլ ետ նոր եւեթե-
քներ, ստեղծել ետ նոր հաւաքական
ու ռուիքեր, իրաւապաշտ ետ շաւտու-
թեան եւեթեքաւորակաւ ետ խո-
րոցներ հաւաքականաւոր ետ խո-
րոցներ հաւաքականաւոր ստաւե-
թոյնի աղաւաքաւորակ, եւեթեք-
աւաքական արդունեւորակ ստաւե-
թաւ կազմակերպութեան, հոգեւ սո-
սալորներ ծաղաւթաւաքական կա-
զմակերպ ետ տարաձայն վերաւա-
րոյնքեան արդունեւորակ իրաւապա-
շտեան համար հայաւաքականայն պա-
րկաւորակ ձայն արդ ետ մարդ եւեթ-
եքակ համալերակեան ստաւեթաւոր
ետ Սրկաւք եթմ կազմ, հալիւթի
մարդ եւեթեքական, համալերակե
թուաւորակ ետ խո-
րոցներ հաւաքականաւոր ձայն ար-
դունեւորակ եւեթեքական եւեթեք-
աւաքականաւոր եւեթեքականաւոր
եւեթեքական եւեթեքականաւոր

Վայոց թեմի առաջնորդի պաշտոնավարման ժամանակահատվածում ծառայության է կոչվել Ս. Արքայան Նախնային Սրբոց խորհրդի անդամ Սյունյաց թեմի առաջնորդի պաշտոնակատարի պաշտոնով: Սյունյաց թեմի Սյունիքի փոխառաջնորդ Ս. Չապեն արքեպ Յազգյանը, ազատվելով իր պաշտոնից, նշանակվել է Նույն թեմի առաջնորդական տեղակաին: Իսկ Գուգարաց թեմի Սալուշի փոխառաջնորդ Ս. Թորոսով Սրբ. Տոնիկյանը ծառայության է կոչվել Տավուշի թեմում՝ որպես առաջնորդական տեղակաին:

«Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի, որ յայտն առուր յայտնեցաւ»
(Գարակալ)

Խորհուրդոր այդ օրերին, երբ արդեն մոտենում էր Տիգր՝ երկրի մուտք գործելու ժամանակը, Զոռնի Օգոստինոս կայացող հրամանքներով մեկ համազգային մարտահամար կառուարեւ, ըստ որի՝ յուրաքանչէր հոռետեսական հապառապ պարտավոր էր գրանցվել իր հայրենի քաղաքում։ Ուստի սբ Կույսն ու Ղովքեան, որ Աշխատող եր Լորա խն, բողոքելով իրենք բնակավայր եր քաղաքը, ճանապարհովու են դեպի

ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴ ԵՎ ԱՍՏԿԱԾՆԱԾՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպէս, հեղ ու բարեպաշտ հովիվներն առաջին արժանի ճանաչելիքն խորհուրդովու Լորան, Ով իջել էր երկնքից մարդկանց մոտ՝ նրանց իսկ փրկութեան համար։ Ի սեր այդ մարդկության՝ Աստուծո Որդին թաքցնել էր երկնային փառքը ճանապարհներէն Իր մէջ կրնէ ծառայի՝ մարդու կենսաբանութեամբ։ Քրիստոսի ծնունդն ազդարարել էր Նաեւ Երկնքի մոգերին՝ Բեթլեեմի երկնքում հայտնված իրաշախ առտի միջոցով։ Հանձնու այդ իմաստունների՝ հեթանոս ողջ աշխարհի եր, որ խնարհից են ծնիկ եկավ Աստուծոյոր առջեւ։ Երբ մոգերը եկան Բեթլեեմ, սուրբ ընտանիքն արդեն ապրում էր մարդասիրական հեռու ազատված քաղաքի տնակները մեկում։ Երբ Լորան «այն տունը մտան, տեսան Մանկան իր մոր»՝ Մարիամի մէջ, եւ ընկան ու երկրպագեցին Լորան։ Եւ քանզի իրենց գանձատուփերը՝ կնքներ մատուցելին ունի, Աստուծո ու գնուտն (Մատթ. Բ. 11)։ Խորհուրդային ունիկ տրվել Տիգրուին՝ որպէս Բազմազգային «Խորհուրդ, որ օգտակար էր իր կրօնական ու օրհասական պաշտամունքներին, տրվել էր Լորան՝ որպէս Աստուծ։ Չմոռաք թանկահարկ եւ բոլորակալեան յուր եւ ու մարմնիկ փութումը պահպանելու հատկութիւնն ունէր։ Այդ անուշաբայր յուր իր մեջ այն խորհուրդն

էր կրում, որ Քրիստոսը՝ որպէս մարդ, մահական կենցարկով՝ մայրով անմահ։ Այսպիսով՝ Փրկչին խորհուրդում են մարդկային իմաստութեանը՝ հանձնիկ մոգերին, եւ անմեղութիւնն ու պարզութիւնը՝ հանձնիկն առնելու իր, այսինքն՝ ամենակրթական եւ հասարակական մարդին։ Միակուր պարզ է դառնում, որ Աստուծան ընդունում է յուրաքանչէրութիւն։

Մատուցութեան վկայում է, որ մինչ Քրիստոսի աշխարհի գալը մարդկային ցեղը գտնվում էր անկումային փրկվում. տիրում էին անբարոյական բարքեր, հոգեւոր երեւոյթներ, փրկութեան մասին պատկերացումները շատ մութ ու կավածնիկ էին, հեթանոս աշխարհը խեղդում էր չափաւորութեանը։ Մատուցութեան իր գոհարեւորելներում։ Մարդկութեանը Նաեւ ոչ ում ունէր, ոչ էլ միջոցներ՝ որոշու գալու այդ կրօնաստարա վիճակից։ Ուստի Աստուծան ինքն է գալիս Լորան մոտ՝ Իր հեռ բերելով հաղորդութեան ու խաչորդութեան մարդու եւ Աստուծ խաչորդութեան համար Լա օրհնութեանը իրեն եւ բացել երկնային արքայութեանը դռները։ «Ավելի մեծ տեղ ոչ ոք չունի, քան Լա, որ իր կայսրը սպայի էր իր բարեկամների համար» (Դովի. ԺԵ. 13)։

Հարունակութիւնը՝ էջ 4

Հորեյանական խառնաշրջան՝ Նկիրված Սիմեոն Ա Երեւանցի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ծննդյան 300-րդ տարեդարձին

Դեկտեմբերի 23-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին Գեղարքայի հոգեւոր ճեմարանում Ս. Ս. Օ. Տ. Տ. Գաբրիէլ Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրինութեամբ տեղի ունեցավ հորեյանական խառնաշրջան՝ Նկիրված Սիմեոն Ա Երեւանցի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ծննդյան 300-րդ տարեդարձին։ խառնաշրջանը անց էր կացվում այնպիսի տպագրութեան իմաստներով 500-ամյակիկ միջոցաւորների շրջանակում։ Գիտաժողովին ներկայ էին Մայր Աթոռի միաբաններ, ճեմարանաւաններ, մշակույթի եւ գիտութեան մշակներ։

Բացման խորալով հանդէս եկավ Մայր Աթոռի արքիմիտ Ե. Ս. Առնիկ քահանա Կարապետյանը, որոյց հետը ներկայացրել էր օրինութեան խորալը բերել Ս. Ս. Օ. Տ. Տ. Գաբրիէլ Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը. «... Երանաշնորհ Սիմեոն Ա Երեւանցի Կաթողիկոսը կրթութեւ ու դաստիարակվելով Սուրբ Էջմիածնում, որը նրա համար դարձավ հոգեւոր ծննդավայր, եւ որի գործածմանն ու պայծառութեանը

Նա ամբողջակեր ընշապաբերել էր կյանքը։ ...Սուրբ Էջմիածնի հանրեւր անհուն սիրով Սիմեոն Երեւանցին գործել Մայր Աթոռում՝ որպէս միաբան եւ ուսուցիչ, արդյունավորել էր առաջնությունը հայոց վիճակներում՝ որպէս Նկիրված։ Այդ նույն սիրով իր ժողովրդին Նկիրված պայծառամիտ ու քաջ հովիվը բազմեց Լուսավորչի Գահին։ Ժամանակի ղեկավարն ու անկասկած պայմաններում իր հավատալովոր հոռիի տեսնալներին ակնաւորելով լիցիւրով, իր օրումու մեծ կիշտ կրելով՝ Սիմեոն Հայրապետը իրեն կրեց «Վստակած եւ ցամաքի Կաթողիկոս»։ Սակայն հավատալովոր ժողովրդին ի միջոցաւորութեան բազմաբերեան արգասավորել տեղեկապատկեր ծառայագործութեանը։... Սկզբում դառնալով Սիմեոն Կաթողիկոսի՝ ազգային-եկեղեցական կյանքի կազմակերպմանն ու զարգացմանն ուղղված ջանքերին՝ Լորին խորալովել կնքեց, թէ Սիմեոն Հայրապետը Նկիրված էր, որ սեփական աշխատք պետութեանը ղեկավար, շահարկող մեկ սիմեոնից էր իր տիրի ազգի միասնութեանն ու հոգեւոր ինքնութեանը հետադարձ է պահպանել միայն Սր Էջմիածնով եւ նրա շուրջը համահմարդկելով։

Գաբրիէլ Բ Կաթողիկոսը Սիմեոն Երեւանցու կրթողային գործերից կկատել 1771 թ. Սր Էջմիածնում առաջին հայատառ տպարանի իմաստարուն, որի գործունեւորութեան ուղղված էր մեր ժողովրդի հավատքի գործածմանը, ինքնութեան պահպանմանը եւ ազգային-եկեղեցական կյանքի վերագործմանը։

Լորին Սրբութեանը ողջունելով Նաեւ Մայր Աթոռի արքիմիտ Ե. Մաշտոցի անկան Մատենադարանի Նախաձեռնութեանը՝ հրատարակութեան պատրաստելու Սիմեոն Երեւանցու անտիպ գործերը եւ իր գնահատմանն ու օրհնութեանը բերել օրվա բանախոսութեանն եւ Մայր Աթոռի արքիմիտ Ե. Սիմեոնի ու աշխատակիցներին՝ երանաշնորհ Հայրապետի ծննդյան 300-րդ տարեդարձին Նկիրված խառնաշրջանը կազմակերպելու համար։

Սիմեոնի 33 Մշակույթի Նախարարութեան անակն ողջույնի խորալ ասաց 33 մշակույթի տիրաւորաւոր Աթոռը Ողորդայինը։ խառնաշրջանի առաջին կիշտը, որի Նախապատկերներն էին Ս. Առնիկ քահանա Կարապետյանը եւ Գեղարք Տեր-Կարապետյանը, բացեց Պապի Չորակային Սիմեոն Ա Երեւանցու գործունեւորութեան խորագրով բանախոսութեանը։

Այնուհետեւ բանախոսութեանը հանդէս եկան Կազմեց Չաբարածմային «Սիմեոն Երեւանցի Կաթողիկոսի «Ջամբ» երկի եւ «Զարգացրի» եզգական առանձնահատկութեանը», Հայկ սրկ, Թաքետայանը («Մայր Աթոռի Սր Գրիգոր Լուսավորչի տպարանի իմաստարունը», Գայանէ Պողոսյանը («Թղթի պարտատման արժեքտը Հայաստանում եւ Սր Էջմիածնի տպարանի առաջին հրատարակութեանը ինքնութեանը», Զեւարիկ Ավետիսյանը («Սուրբ Էջմիածնի Մայր տաճարի պատկերագրութեանը Սիմեոն Կաթողիկոսի օրոք», Ավետիսյանը («Սիմեոն Երեւանցի Կաթողիկոսի պատկերած Աստվածամոր վերափոխման սրբապատկերի խորհրդարանութեանը») եւ Արմեն Տեր-Ստեփանյանը («Սիմեոն Երեւանցի եւ Աղվանից Կաթողիկոսութեանը (քառ Կարան արք. Օնեկեյան)։

Գրիգոր Բրուտյանը («Սիմեոն Երեւանցու «Տոնացոյց», Կարապետյանը «Դեկտեմբերի Սիմեոն Կաթողիկոսի «Տարարան», Արմենիկ Կարապետյանը («Սիմեոն Ա Երեւանցու ձեռագրային ժառանգութեանը», Կարապետյանը «Սիմեոն Երեւանցու «Ջամբ» երկը որպէս պատմա-մշակութային ժառանգութեանը», Սիմեոն Երեւանցու («Սիմեոն Երեւանցու եւ 18-19-րդ դ. հայ եւրոպական մշակույթի ինտիմութեանը») եւ Եմիլ սրկ, Կապարյանը («Սիմեոն Ա Երեւանցի՝ որպէս շիւնարք Հայրապետ»)։

Բանախոսութեանը նկարագրի տեղի ունեցան քննարկումներ։ Դեկտեմբերի 24-ին Սր Գայանէ կկատել Ս. Տ. Ս. Ս. Երեւանցի Հայրապետի դամբարանի առջեւ, կատարվել հոգեհանգիստային արարողութեանը։

Նույն օրը Մաշտոցի անկան Մատենադարանում «Տ. Ս. Սիմեոն Ա Երեւանցի, Լորի եւ մշտի հայրապետի խորագրով բացվել երանաշնորհ Կաթողիկոսի արքիմիտի իսկ վավերագրներ, ձեռագրներ եւ ինտիմ գրքերի ցուցահանդէս։

ԴԱՆԻՆ ԿԱՐՈՒԺԱՆ

Սկիզբը՝ քիմ 20-23

Արտակարգ հայտնույտ է «Հարթը» պեմնի բառակազմաբանը: Օգտագործված են էլ նորարարականություններ, են հնարամտություններ: Միակամի՝ մարմնավարական (մարմինը առաջ ձգած), ապշույլայլ (այստեղ հուզված, շնորհված, իրարանայրան մեջ ընկած), ճանաչակալիտա (ճանաչակալ, երկրեղանակ), մախաբ (մախաբ), թանաթար (կատարի գայլ, գիշատիկ), վարագանալ (մոլեցնել), յուրալ (միանգամից հարձակվել), հախափուտ (հախձափուտ, առեականգել), տարիկ (տարիկանց, սեր), շրուշակ (սանձ), հակաժուտ (համաժիտ), համարաթուակ (խոյանալ, բարձրանալ ամբարտակի վրայով), խեռ (չար), գեղեհալ բեմնուտ (իսկույն ողորկ բարակ կաշի):

«Դեթանու երգեր» ժողովածուի հաջորդ բաժինը «Գողգոթայի մարդկեր» շարքն է: Ինչո՞ւ Գողգոթա: Գողգոթան այն ասուն է, որտեղ խաչացին Բողոտտիկն. նշանակում է՝ խաչաչալանքի ճանապարհ: Գողգոթայի ծաղիկները՝ չալոչալանքի, տառապանքի ծաղիկներ, որ նույնն է՝ արյունառն ծաղիկներ: Այն մտայնությունն առկա է «Ճանաչալիտալիտա» բանաստեղծության մեջ: Նա խոսք է ուղղում Հիսուսին, ասում, որ իրեն ապաշխույտ են «Դեթանուերեն մարգարտություն», «Բերբեր նա ինկեր վիշտի հորին մեջ», «Սիրտս ապարի մ'է, ամբուս՝ անոր մեջ»: Այս տառապանքով նա գնում է դեպի լույսի աղբյուրը:

Կ երբա՞ս ապրույրը լույսին...
Լույսը մարմնում է երկայնի հակեղուն,
Որով Միկեթուն, անմահական երգով,
Գլ քանակալ ճոխանարանի տաղածոներ:
Որ ծոցին կը քն ծնին
Սալայ Տանկերուն ու Հոմերները իսկալ,
Որ ծոցին մեջ իմաստությունը եղ մ'է՝
Չոր գիշերկան մեջ խորին
Բանաստեղծները կը խմեն սատղորեն՝
Որ նրվազեն ցեղեկան մեջ Սարդերուն:

Այստեղ է գեներված Կարուժանի «Անկալծ երգալ»: Սա նրա՝ ծավալով համեմատաբար փոքր բանաստեղծություններից է՝ երեք թառատոր, բայց ունի շատ խոր ու տարրողունակ բովանդակություն՝ ողբերգական ծանր շեշտարարումներով:

Հաղթանակի գիշերն է այս տոնակալ.
Հա՛րս, լը լեցուր երգալի:
Պիտի դառնա իրիկեն տղայն հաղթակալ.
Հա՛րս, բիրը ա՛ր պատուրդալի:

Սալլ մը կեցավ դղրան առեղ, իրին թոլ
Հա՛րս, վառե՛ լույրը երգալի:
Տղոսն կու գա ճակատն հրպարտ

դավալիով.

Հա՛րս, բեր՛ ճրդաղը շեմին:

Բայց... սայլին վրա արյուն է և տո՛ղ

բեղերը... ինչո՞ւ:

Հա՛րս, ճրդաղ արյուն է երգալի:

Հերոս տղոսն հոն գաղաղված է սցրտել:

Մի՛ խարս, ճրդաղը մարսե՛...

Երգալ Կարուժան խորհրդանշական պատկեր է: Տան ճրդաղ տուն որդին է, որը պիտի կոչվի վերագաղտնար է կյանքով ցնեղ օշափ: Կարուժանը դիմում է պատկերային ներքին դարձաձևում ունեցող հարսկերկուր: Չույգ տողերի մեջ հույզվում է «հարս» է «ճրդա» բառերը: Հարցը մեկ բողբոց պետք է վալիի ճրդալ մեկ ճրդալ մոտեցնի տան շեմին, մեկ ճրդալ երկարի դեպի ալյուր է վերցնում ճրդալ մարի: Ել ի՞նչ ճրդալ, երբ արդեն մեկնակալանալան մարտ է իրական ճրդալ: Բայց Կարուժանը բանաստեղծությունը կարծես զգուշ է ոչ թե «Անառաժ ճրդալ», այլ «Անկալծ ճրդալ», որ կարծես թեյն թույլ, բայց թեթ թողած է կյանքի հույսը: Սպասում է ողբերգություն՝ ահա այս բանաստեղծությունը խորհրդանշալոր երկու հիմնական բառերը...

Այս շարքի հաջորդ բանաստեղծություններից շատերն մեջ պատկերված են կյանքի

ծանր հարվածներն իրենց վրա կրող մարդկային ճակատագրեր: Նրանց կյանքը ես անցնում է տառապանքի միջով, ես Գողգոթայի են «Բանկորուհին», «Ապառնա», «Անկեցիկ», «Մեղանո բանկոր», «Խաղաղ կույտե», «Մեղանոներ», «Մամուն աղորը», «Հաղար», «Հրաշքին աղբյուրը»: Այս բանաստեղծությունների մեջ կան գուր, ցավ, կարեցանք ես սեր՝ կյանքի հատակն ընկած մարդկանց հանդես: Դարը մարդկանց հանել է վաճառքի, դարը գոհում է մարդկային թանկ արժեքները, բայց բանաստեղծը պահպանում է դրանք ես իր հուգու շերտությունը հաղորդում կարեցանքի արժանի մարդկային հոգիներին:

«Հացին երգը» գրվել է 1913-1915 թթ., տպագրվել է 1921-ին: 1913-ից Կարուժանը լրջորեն մտորում էր «Հացին երգը» ժողովածուի մասին, որը բերում էր խաղաղ, զեղծաբար աշխատանքի վերադառնալ, ես երեք կույտե: Աշխատանքի բերկալը, ահա այն երջանկությունը, որ արարում է հոդի մշակը գործն ճանախ, մշակելիս, հիմնելիս է հացի կերտանք:

Իր այս գործը Կարուժանը լուրջով ծայնակցում է Հ. Ռուսմանյանի «Դեպի ժողովուրդը» կոչին: Այդ կողմ 1913-ի «Գրական առևտուր»-ներից մեկն ժամանակն հնչեցնել նաեւ Կոմիտասը: Հացի արարման, քարից ստեղծման, բերքահավաքի տոնահանգի մեջ լուրջի մարմնավորում էս ժողովուրդական կյանքը ես ժողովուրդական երգ: Իր այս գործում Կարուժանը լուրջով իմաստալորում է ժողովուրդական երգի այս տողերը. «Աշխարհի չեմ կուր գոթիկն իր, // Գութան չեղեր, աշխարհի ի՞նչ էր...»:

Սաացին, որ այս գրքի ձեռագիրը 1915-ի ակտիվին թուրքերը բռնագրավել էին: Այն սիսի գրքից կյանքի սպալալորում ծաղկում էր հայ «ամենկեղծի պատրաստակամության» ես «կյուրական որոշ գու-

հորդոթյան» գնով հնարավոր է լինում փուլել ձեռագիրը ես տպագրել Կոստանդնուպոլսում՝ «Լավասարը» միութայն հրատարակությամբ: Այնպեղենք նաեւ, որ գիրքը դեռեւս անավարտ էր, պետք է լրացվել նոր բանաստեղծություններով, ուր կլի վերագրերը պահպանելիս ես նա Նորատեղերից մեկն մեջ՝ «Այլուր», «Այն խորը», «Թթիմոր», «Փուրը», «Հայրենի տեղան», «Հացին երգը»: Դախակալած չափով շարքը բաղկացած է 29 բանաստեղծությունների:

Ինչո՞ւ Կարուժանը, այդ գրքի մասին 1914 թ. մարտի 26-ի մի նամակում հետնալան է ասում. «Այժմ կը գրեմ «Հացին երգը», որ հուսում տարիք մը լույս կը տեսնե: այդ հասուն մեջ երգված պիտի ըլլան հայրենի հողը, մշակվելու աշխատությունը ես գուրական կյանքի խաղաղ մեծությունները»:

Հարուկանի

Հայի գԱՍԽԱՍԱՍ
Բանասիրական գիտ. դրկտոր, պրոֆեսոր

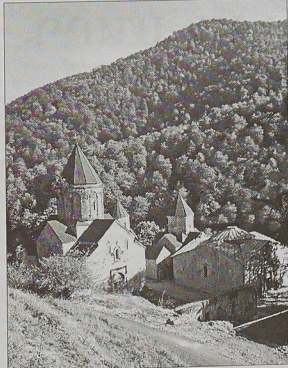
ՀԱՅՈՑ ԿԱՐՈՒՅԵՐՆԵՐ

ՀԱՅՈՐ Դ ՓՈՒՐԱՅԵՇԻ (1655-1680)

Սկիզբը՝ էջ 4

Նա համար է նպատակադիր անձնավորություն էր ես ազատվելուց հետո նորից ձեռնամուխ եղավ Ար Հակոբի պատագրությանը ես 4. Պոլսում տիրող կացության բարեկամանը: Նա էլ էր գտնում, որ տեղակալների իշխանությունը ճիշտ չէ, առանկել էր, որ տեղակալները հող չէին տարել երուսաղեմի՝ իրենց հովանավորող Ռուիշանի հետ ծախսելով այն գումարը, որ տվել էր Երիզաբարը՝ երուսաղեմի գործերը կարգավորելու համար: Թովմակի սահմից հետո թուրք-պալատին ընկնված էին՝ կորցրած իրենց մուտքը մեծ վեզիրի մոտ,

ուստի կանա թե ակնամ պտիպ-գումար էին հասարակալ պարագումարի մնացորդը վաճարել, որով այդ խնդրից վաճարել: Սակայն ապրիլի 3-ին՝ շատիկ օրը, նոր խնդիր ծագեց. Դեթը եր վճարել թուրքերից փուխ առած 14000 դախեղն էր, որ տեղակալները ծախսել էին Թովմակի պատկությունն արագացնելու համար: Տեղակալները կանխել էին դրա վճարը չէին երուսաղեմից գնել օրը, բաժնի որ Ասուվաժաուր պատրիարքը ես Մարտիոս Կաֆաջիի հայտնվելին իրենց անվարարակ լինելը: Փորձեցին այն բարդել Երիզաբարի վրա, սակայն նա սկսեց մեղադ-

րել տեղակալներին, ինչպես նաեւ Ռուիշանին, որ երուսաղեմի համար Նախատեսված գումարները ծախսել էին իրենց ցանկությամբ: Եվ նա ետ պահանջեց իր տված գումարները: Իսկ երբ տեղակալները գործը հայտարար մտցրին, նա նույնն ասաց ես դատարանում, ես ժողովրդի առաջ: Բոլորը համոզվեցին, որ տեղակալների իշխանությունը պետք է, ես անհրաժեշտ է Երիզաբարի ընտրել պատուիրաք: Երիզաբարը որան չիսմանայել ես հարմար թելանած հայտարարեց Մարտիոս Կաֆաջուն: Ժողովուրդի ընդունելը ես դիմեց կառավարությանը: 1659 թվի մայիսի 25-ին՝ Կարմիր կիրակիի երեսուրդեց օրը, Մարտիոս Կաֆաջին, որը դեռ Եպիսկոպոս չէր, պաշտոնապես

Պոլսի պատրիարքությունը ես թափալ լինելը, որն ավելացրել էր Թովմալը: Մտում էր 14000-ի խնդիրը, որի համար Երիզաբարը, Ասուվաժաուրի ես Մարտիոսի հին բողբոց ներկայացրեց Ռուիշանի ես տեղակալներին ու, որոնք խոստովանեցին, որ իրենք երուսաղեմի փողերը ծախսել են ուրիշ կապտակներով: Սակայն Քրիդիոլին նրանց կոչ արեց համամայնության զալ՝ կեսարի ունեալով այն հաւանալանք, որ Ռուիշանը կատարակվոր է արքունիքում: Այդ ժամանակ Կաֆաջին էլ իր հոսի կողմն է բռնում ես հանդես գալիս Երիզաբարի ու Ստովաժաուրի դեմ: Սակայն Երիզաբարն անդրդեղեկ մնաց, միկեն որոշվեց այդ պարագի 4000-ը դնել երուսաղեմի, 6000-ը՝ վեց թաղերի, ես

Հարուկանի
Բաբեն ՀԱՐՈՒՅԵՐՆԵՐ
ՀՀ գԱՍ ԹՈՒՐԱՅԵՐԻ ԿԱՐԱՐ, պրոֆեսոր

